

Türkiye’de “İsteyerek ve Güvenli Düşükler” ve Yeni Bir Seçenek Olarak “Tıbbi Düşük”

Geçtiğimiz Mayıs ayından bu yana medyada yer alan; “isteyerek düşüğün” “cinayet” olarak görüldüğü açıklamalarıyla başlayan, farklı ortamlarda ailelere en az “üç ya da beş çocuk” önerisiyle devam eden söylemler sürecinde, kadınların üreme sağlığı ve üreme hakları konusundaki kazanımlarını kaybetmemeleri daha da önem kazanmıştır.

İstenmeyen gebelikler ve isteyerek düşükler, kadın yaşamının bir gerçeği ve kadın sağlığının önemli bir sorunudur. Dünyada meydana gelen 46 milyon isteyerek düşüğün 19 milyonu güvenli olmayan koşullarda gerçekleşmektedir. Güvenli olmayan düşükler her yıl dünyada 68 bin kadının ölümüne ve 5,3 milyon kadının hastalık ve sakatlığına yol açmaktadır.

Türkiye’de Anne Ölümleri ve Düşükler

Geçmişte Türkiye’de de sağlıksız düşükler anne ölümlerinin en başta gelen nedeni iken isteyerek düşüklerin yasallaşması ve güvenli kılınması ile önemli aşamalar kaydedilmiştir. 1983 yılında kabul edilen ikinci Nüfus Planlaması Yasası ile 10 haftaya kadar olan gebeliklerin isteğe bağlı olarak sonlandırılması serbest bırakılmış ve bu yasa gebelikten korunma hizmetlerinin ülke düzeyinde yaygın olarak sunulabilmesini de mümkün kılmıştır.

Türkiye’de 1965 yılından itibaren “modern aile planlaması yöntemlerinin” kamu sağlık kuruluşlarında sunulmasına bağlı olarak modern aile planlaması yöntemi kullanımı 1978’de %18 iken, 2008’de %46’ya ulaşmıştır. İsteyerek düşüklerde , yasanın kabulünden sonra bir miktar artış olmuşsa da kontraseptif (doğum kontrol yöntemi) kullanımının artmasına bağlı olarak giderek bir düşüş meydana gelmiş, düşük komplikasyonları ve buna bağlı anne ölümleri büyük ölçüde azalmıştır. Türkiye’de 2005 yılında yapılan araştırmada anne ölümleri içinde düşüğün payı yalnızca %2 olarak saptanmıştır.

Gelişmekte olan ülkelerde düşüğün anne ölümleri içindeki payının %13 olduğu hatırlanacak olursa bu durum Türkiye açısından büyük bir başarıdır. Ancak, Türkiye’de **isteyerek düşük hizmetlerinde hala karşılanamayan gereksinim mevcuttur**; büyük ölçüde payı azalsa da isteyerek düşükler hala anne ölüm nedeni olabilmektedir. **Yani Türkiye’de isteyerek düşükler kadın sağlığında sorun olmaya devam etmekte, hizmete ulaşmada sorunlar bulunmaktadır.**

İsteyerek düşük konusu uluslararası pek çok belgede ele alınmış olup (1994 Kahire, Nüfus ve Kalkınma Konferansı-ICPD, 1995 Pekin IV. Dünya Kadın Konferansı vb.), Türkiye bu belgeleri çekincesiz imzalamıştır. Bu belgelerde konu “kadının/bireyin sağlık hakkı” olarak vurgulanmaktadır. Ayrıca, Türkiye’nin taraf devlet olarak onayladığı; Birleşmiş Milletler “Kadınlara Karşı Her Türlü

Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), “isteğe bağlı düşüğü” (kürtaj) bir suç olarak gösteren yasalara karşı çıkmaktadır.

Türkiye’de, çeşitli cerrahi yöntemler düşük için yaygın olarak kullanılmaktadır. Oysa **teknolojik ilerlemeler, sürekli olarak “etkili, kabul edilebilir, kullanıcı memnuniyeti yüksek ve kadın için daha az travmatik yöntemleri” bulma çabası içinde olmuştur.** Bunlardan biri de, dokuz hafta ve daha küçük gebeliklerin tamamen tıbbi yöntemle (halen dünyada yaygın olarak bu amaçla “Mifepriston” ve “Misoprostol” hapları kullanılmaktadır) sonlandırılması olan **tıbbi düşük yöntemidir. Bu yöntem, Dünyada özellikle pek çok gelişmiş ülkede yaygın olarak kullanılmasına rağmen Türkiye’de rutin verilen üreme sağlığı hizmetlerinin içinde henüz yer almamaktadır.**

1980’li yıllarda Fransa’da bulunmuş olan “Mifepriston”, halen çoğu gelişmiş olan 50’den fazla ülkede ruhsatlı olarak Misoprostol ile birlikte tıbbi düşük için kullanılmaktadır. 2005 yılında Dünya Sağlık Örgütü’nün Zorunlu İlaçlar Listesi’ne alınmış olan mifepriston, Türkiye’de ise halen ruhsatlandırılmamıştır. Tıbbi düşük yönteminde, Mifepristondan belli bir süre sonra uygulanan **“Misoprostol”** ise Türkiye’de ruhsatlı olarak mevcuttur, ancak kullanım endikasyonları arasında “düşük” bulunmamaktadır. Geçtiğimiz yaz döneminde bu preparatın endikasyon dışı kullanımının önüne geçmek için Sağlık Bakanlığı uygulamaya yönelik yeni düzenlemeler getirmiştir.

Türkiye’de tıbbi düşük yöntemi ile ilgili bu güne kadar yapılan araştırmalar;

Türkiye’de Sağlık Bakanlığı etik kurulunun onayı ve Uluslararası sağlık kuruluşlarının işbirliği ile “Mifepriston ve Misoprostol” ün birlikte kullanıldığı 3 klinik araştırmadan sonra, **Başkent Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi tarafından** Dünya Sağlık Örgütü-Cenevre işbirliği ve desteği ile Ankara, İzmir, Manisa ve Van olmak üzere 4 ilde, sağlık hizmeti sunan “kadın hastalıkları ve doğum uzmanlarının, pratisyen hekim, ebe-hemşirelerin” güvenli düşük ve tıbbi düşük konularında görüş, algı ve uygulamalarını kapsayan bir saha araştırması gerçekleştirilmiştir.

Bütün bu araştırmaların sonuçları değerlendirildiğinde tıbbi düşüğün, uygulanması kolay, emniyetli bir yöntem olduğu, kabul edilebilirliğinin, memnuniyet düzeyinin, başarı yüzdesinin yüksek olduğu, hem kullanıcıların hem de uygulayıcıların olumlu görüşler ifade ettikleri ve kullanan kadınlar tarafından “daha doğal” olarak nitelendiği görülmüştür. Yürütülen her üç klinik çalışma sırasında ciddi bir komplikasyonla, hayatı tehdit eden bir durumla karşılaşılmamıştır. Cerrahi yöntemle karşılaştırıldığında ise cerrahinin bilinen risklerini taşımaması, kadının mahremiyetini daha fazla sağlaması gibi yönleriyle isteyerek düşük hizmetlerine ihtiyaç duyan kadınlara yeni bir seçenek oluşturmaktadır.

Bu basın bülteninde özetle vurgulamak istediğimiz noktalar şunlardır:

- ♦ Bilimsel kanıtlar, “güvenli koşullarda yapılmayan düşüğün” kadın sağlığı yönünden son derece tehlikeli olduğunu, anne ölümlerinin en önemli nedenlerinden olduğunu ortaya koymuştur.

- ◆ Uluslararası belgelerde, **doğurganlığa karar verme hakkının, “bireylerin, ailelerin özellikle de kadınların özgürce kullanacakları bir insan hakkı olduğu, bu karara kimsenin müdahale etmemesi gerektiği”** vurgulanmıştır.
- ◆ Türkiye’de sağlıksız koşullarda yapılan düşüklerin anne ölümlerine neden olmasının önüne geçmek amacı ile düşükler, 10 haftaya dek yasallaştırılmıştır. Bu yasanın ile, gebeliği önlemede etkili yöntem kullanımı da hızla artmıştır. Ayrıca bu yasanın uygulanması, isteyerek düşüklerin anne ölümlerinin içindeki payının % 2’lere kadar düşmesini sağlamıştır.
- ◆ **İsteyerek düşüklerin yasa ile yasaklanması düşük yapmayı azaltmamakta, aksine sağlıksız koşullarda yapılan düşükleri arttırarak anne ölümlerinin artmasına yol açmaktadır.** Bunun yaşandığı pek çok ülke örneği bulunmaktadır.
- ◆ Yapılan araştırmaların sonuçları göz önüne alındığında, çoğu Avrupa Ülkeleri olmak üzere halen dünyada 50’den fazla ülkede uygulanmakta olan **“tıbbi düşük yönteminin” Türkiye’de de, kadınlara rutin üreme sağlığı hizmetleri içinde bir seçenek olarak sunulması** uygun olacaktır.
- ◆ Türkiye’de tıbbi düşük yönteminin uygulanmasının önündeki en büyük engel “Mifepriston”un ruhsat almamış olmasıdır. Kadınların üreme sağlığı ile ilgili haklarını kullanabilmeleri önündeki bu engelin kaldırılması ve tıbbi düşük yönteminde kullanılan Mifepriston ve Misoprostol’ün Türkiye’de de ruhsatlandırılma işleminin gecikilmeden tamamlanması yararlı olacaktır.

22 Şubat 2013 tarihinde ;

İzmir’de, kadın sağlığının önemli ve güncel bir konusunda uluslararası işbirliği ile yürütülmüş olan araştırma sonuçlarının, bir günlük bir toplantı ile sunulması planlanmış olup, toplantıda konunun bilimsel kanıtlar ışığında tartışılması, Türkiye’de geleceğe yönelik izlenmesi gereken stratejilerin ve faaliyetlerin paylaşılması ve tartışılması amaçlanmaktadır.

Bu toplantıda ayrıca Türkiye için “Yeni Bir Seçenek olan - Tıbbi Düşük” konusunda yapılan bütün araştırmaların bir araya getirildiği sonuçlarının sunulduğu bir kitap da katılımcılara dağıtılacaktır.

Başkent, Hacettepe, Dokuz Eylül ve Celal Bayar Üniversiteleri tarafından düzenlenen toplantıya, il sağlık müdürlüğü çalışanları, uluslararası sağlık kuruluşlarının temsilcileri, üniversitelerin ilgili bölümlerinin akademisyenleri, ilaç firmaları, meslek örgütleri, kadın örgütleri, sivil toplum kuruluşları, medyanın da dahil olduğu çeşitli sektör ve disiplinlerden katılımcıların katılması beklenmektedir.

Toplantı Yeri: Best Western Plus Hotel, Yeşiltepe Mh. Mithatpaşa Cad. No:128, Konak/**İZMİR**

Toplantı Tarihi: 22 Şubat 2013

Toplantı Saati: 8:30 – 17:15